

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Révész Mihály

Cím: A Tattersall

Forrás: Népszava

Bp
(Hely)

1927. 5. 23.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 331.88

Hely

Idő "1927"

Személy

A Tattersall.

— Irta Révész Mihály. —

A Tattersall elválaszthatatlanul hozzátartozik a magyarországi munkásmozgalom történetéhez, éppen úgy, mint a Conti-utcai pártház, amelyben lassankint már husz évnyi időt tölt a magyar szociáldemokrácia pártlapja, és nyomdája, éppen úgy, mint az Erzsébet-körúti sarokház első emelete, amelyben a magyarországi munkásmozgalom legviharosabb esztendeit élte át a párttitkárság, éppen úgy, mint az Aréna előtti tér vagy a most Tisza Kálmán-térnek hívott Ujvásártér, amelyen az első budapesti szociáldemokrata népgyűlést tartották 1869 István-napján és amely a párt nagyranövekedésének az éveiben toborzásainknak, népgyűléseinknek a színhelye volt.

A Tattersallban is *toboroztunk*. A mai nemzedéknek külön és alaposan meg kellene magyarázni a Tattersall jelentőségét. Ma a párt a kifelé való életét a *Népszavában*, a közéleti fórumokon és a gyűlésein éli. A pártlap minden nap véleményt nyilvánít, minden nap hirt ad a párt- és a munkásmozgalom életéről. A közéleti fórumokon, az országgyűlésen, a budapesti törvényhatósági bizottságban és a közéleti képviselőkben mód van arra, hogy a szociáldemokrácia megszólaljon. A gyűlésekkel való jelentkezés sem szűnt meg, csak a formája változott meg.

Évtizedekkel ezelőtt *csak a gyűlésekkel* jelentkezhattunk. Az általános választójogért hosszú éveken át hallatlan energiával, sokak, egész tömegek páratlan, bámulatos, odaadó agitációjával folytatott küzdelem sem teremtette meg azt a helyzetet, ami a nyugati országok munkásmozgalma számára már megszokott volt, hogy a nép emberei ott mondják el a panaszait és a kívánságait, ahol az ország sorsát irányítják, ahol a törvényeket hozzák: a parlamentben. A munkásságnak napilapja sem volt egészen 1905-ig. A kormány, a hatóságok, az uralkodó osztály, a munkálatók, de a munkások felé is csak röpiratokkal

és népgyűléseken jelentkezhattunk. Ezért volt a 90-es, 900-as és 910-es esztendőben olyan óriási, ma már talán föl sem becsülhető jelentőségük a népgyűléseknek. A jelentőségük, természetesen, megmaradt azóta is. Hiszen a népgyűlésekkel való agitáció azóta sem szűnt meg egy pillanatra sem. De egyrészt a hatóságok állítottak mindnagyobb akadályokat a sok ezreket, sőt tizezreket magukban foglaló népgyűlések megtartása elé, másrészt, és talán ez a legfontosabb, a munkásmozgalom és a szociáldemokrácia is megnőtt annyira, hogy az egyhelyütt való gyűlések helyett más megoldást kellett találni és meg kellett rendezni — munkásotthonokban, szakszervezeti helyiségekben, vendéglőkben, egyéb helyeken — az egy-két ezer, esetleg egypár száz hallgató számára szánt népgyűléseket.

A nagy, tizezres népgyűlések elmaradtak. Elmaradtak az Aréna előtt tartott népgyűlések, lassankint el a fővárosi köztéren való gyűlések is. A közel 67.000 négyzetméter területű Ujvásártér előbb piac és ócska holmik adása-vevése céljára foglaldott le, majd parkot teremtettek a helyén, kis zöld helyet a fákban és a terekben annyira szegény budapesti lakosságnak. A szomorú emlékü Neugebäude helyén kicirkalmazott Szabadságtér is, ahol az 1900-as évek elsőiben tartottunk néhány óriási tömegű népgyűlést, beépítették és részben beültették. Rá kell mutatni arra is, hogy a hatóságok, különösen a rendőrség, nem nézték jó szemmel, pláne a toborzás munkájának rendkívül sikerültével, a tömegek szaporodásával, ezeket a szabadban tartott nagy népgyűléseket, sokszor megreszkettette őket a félelem, hogy a szabadból, különösen a város belsejéből különféle irányban szétosztható tömegek „galibát csinálhatnak.” Népház, munkásotthon, gyűléshely pedig nem volt a fővárosban (most is csak egypár van). A Nemzeti kert, a Beleznay-kert már a múlté, a Nemzeti Lovardát csak kivételes esetekben adták oda (régén) polgári politikai pártoknak gyűlés céljára, a régi képviselőház, amely az országgyűlésnek a dunaparti palotába való költözködésével visszazáll a fővárosra, ebben az

időben még nem szabadult föl és nagyobb tömegek befogadására nem is alkalmas.

Az egyetlen nagyobb hely a Tattersall volt, amelyet a terület bérlője és a főváros hatósága, ha egyébként a telep szabad volt, rendelkezésére bocsátott a gyűlést rendezni akaróknak és ilyenekül mindig a szociáldemokrata párt jelentkezett, mert a fővárosban olyan párt, amely nagyobb tömegeket tudott volna megmozgatni, a szociáldemokrata párton kívül nem volt.

Ez a Tattersall az akkor Külső Kerepesi-utnak, most Kerepesi-utnak hívott széles út (a cinkotai országút) elején, a Keleti pályaudvar sinhalózatával szemben van. Kívül is van a város területén (hogy a rendőrség is honorálja az önmaga aggodalmait), viszont nincs is messze a főváros belsejétől és a proletár-vidékektől. A telep a főváros tulajdonában van és az országos és helyi lóvásárok helye. A jelentősége különösen azóta növekedett meg, amióta a lóhúsüzemet létesítette a főváros (1905) és engedélyezte a lóhúsak a közfogyasztás céljaira való bevezetését. A hetivásárok rendszerint csütörtöki napokon voltak: akkor cseréltek gazdát a lovak és a szerencsétlen, agyontörődött, csak levágásra alkalmas gebék fölött itt és ekkor mondták ki az utolsó ítéletet, az utolsó árat...

Ez a Tattersall közel félszáz évvel ezelőtt (pontosan: 1879-ben) létesült. Harminc esztendőn át a külön erre a célra alakult részvénytársaság kezelte. Amikor a részvénytársaság bérlete lejárt, 1909-ben, akkor a főváros a saját kezelésébe vette a telepet és azóta községi üzemként tartja fenn. Az igazgatás házáin, a gazdasági házakon, az istállókon és azokon a kislakásos házakon kívül, amiket a főváros a régebbi lakásépítő akciója során teremtett, van a telepnek egy hatalmas csarnoka, amely — így él elevenen az emlékeinkben — fából épült, nagy kapukkal, nagy ablakokkal, olyan fölépítéssel és gerendázattal, amely óriási tömegeknek szabad mozgását is lehetővé teszi. Nagyon félreesik a többi épülettől és véd az esőtől, széltől, hőségtől, amik a szabadban tartott gyűléseket zavarni szokták.